

Hetedik díjazott

A KODÁLY ZOLTÁN ÉNEK-ZENEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM
ÉS ZENEISKOLA
zenepedagógiai szolgálata
MAGYAR ÖRÖKSÉG

"Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának. Csak az a mienk igazán, amiért megdolgoztunk, esetleg megszenvedtünk. A zene is csak úgy száll belénk, úgy él meg bennünk, ha munkával (gyakorlati zenéléssel) szántjuk fel lelkünket alája."

Éppen hatvan évvel ezelőtt, 1944-ben fogalmazta meg Kodály Zoltán a fenti gondolatokat az *Éneklő Ifjúság* című folyóirat hasábjain. És rá tíz esztendőre - talán nem véletlenül - 1954-ben nyitja meg kapuit az első osztályosok számára, Bors Irma, nagy gyakorlattal rendelkező énektanárnő vezetésével, Kodály Zoltán irányításával, Budapesten a Lorántffy Zsuzsanna úti iskola. Országosan a Lorántffy Zsuzsanna úti általános iskola a második volt az ének-zenei általános iskolák sorában, az elsőt 1950-ben Nemesszeghyné Szentkirályi Márta alapította Kecskeméten. Az induláskor senki sem gondolhatta - sem Kecskeméten, sem Budapesten -, hogy ezekkel az iskolaalapításokkal egy nagy perspektívájú zenei, zenepedagógiai intézményesülési folyamatot indítanak el, hiszen 1989-1990 táján már mintegy kétszáznyolcvan ének-zenei általános iskolát számlálhattunk.

Az elmúlt ötven esztendő sikerei fényesen bizonyítják a kezdeményezés nagyszerűségét, igazolván azt az állítást, hogy a zenei képesség-fejlesztés a gyermek, az ember más képességeit is fejleszti.

A Lorántffy Zsuzsanna úti iskola történetének első korszaka 1968-ban zárult, és elkezdődött egy új korszak, amikor az általános iskola helyéül a főváros a Marczibányi téri általános leányiskolát jelölte ki. Az iskola 1975 novembere óta viseli Kodály Zoltán nevét.

Az ének-zenei általános iskola megalakulását követően hamarosan a bel- és külföldi zenei szakemberek és művészek érdeklődésének középpontjába került. Az első látogatók közt

találjuk Yehudi Menuhint, a világhírű hegedűművészt, aki az iskola vendégkönyvébe egyebek között a következőket írta: "...a világ legjobb zeneiskolája, mely méltó a magyar zeneművészet nagyjaihoz. Csodálom és elismerem." Jártak itt a továbbiakban : Dimitrij Sosztakovics, Pablo Casals, Benjamin Britten és sokan mások. 1957 és 2004 között az iskolai órákat 10 861 vendég (2 410 hazai és 8451 külföldi) látogatta.

Egyre kiterjedtebbé váltak az iskola nemzetközi kapcsolatai, különösen a cserelátogatások kórusfesztiválokon, kórusversenyeken (Franciaország, Németország, Olaszország, Svédország, Anglia, Hollandia, USA és a szomszéd országok viszonylatában.) Miután 2000-ben a helyi önkormányzat a kerületi zeneiskolát összevonta az általános iskolával és gimnáziummal, a kapcsolatok tovább bővültek.

A Marczibányi téri Kodály iskola több nemzedéknyi művelt fiatalot nevelt a magyar kultúrának, az iskola diákjainak húsz százaléka ment és megy zenei pályára, és vált, válik sikere művésszé. Mindez mindennek előtt a fiatalok tehetségének és a nevelésükben meghatározó szerepet játszó kiváló zenepedagógusok munkájának tulajdonítható. Ez utóbbiak közül - a teljesség igénye nélkül - hadd soroljam fel néhányuk nevét: Mohainé Katanics Mária, Bartalus Ilona, Hajdú Lászlóné, Thész Gabriella, Vendrei Éva, Csík Miklós, Reviczky Béla, Friss Gábor és a jelenlegiek: Őri Csilla és Uherezky Eszter. A Kodály iskolából többek között olyan híres művészek kerültek ki, mint Zempléni Mária, Solymosi Mária, Fischer Ádám, Fischer Iván, Mohai Miklós, Joó Árpád, Kovács Imre, Mártha István, Spányi Miklós, Vajda János, Eckhard Gábor, a Kaláka együttes tagjai és sokan mások. A többség ugyan nem lesz zenész, sokan abba is hagyják a muzsikálást az iskola után, de amit a Kodály iskolától kaptak, nem múlik el nyomtalanul.

Feltehetjük a kérdést: mi a titka a Kodály iskolának, és általában mi a titkuk a Kodály iskoláknak? A kérdésre Kodály szavaival válaszolhatunk: "Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak, s egész életre beleoltsa a nemesebb zene szomját."

A Marczibányi téri iskola ezen az úton jár.

Itt és most nem hallgathatjuk el azonban, hogy a Kodály iskolák, a magyar zenepedagógia sorsa az elmúlt tíz-tizenöt esztendőben némileg rosszabbra fordult. Már Kodály halála (1967)

után nem sokkal a heti két énekórából heti egy énekóra lett. Napjainkban pedig ott tartunk, hogy a korábbi, mintegy kétszáznyolcvan ének-zenei iskolából kilencven maradt.

Kérdezhetjük: miért?. A válasz nyilvánvalóan bonyolult, hiszen a globalizáció nem csak nemes értékeket hordoz, hanem - mint minden paradigma-váltás - hozza a maga szubkultúráját is. Ez manapság talán legszembetűnőbben a zene világában manifesztálódik, a popzenei szubkultúra ugyanis az ifjúság lelki harmóniáját mérgezi és veszélyezteti.

A Marczibányi téri Kodály iskola még tartja magát, s azt reméljük, sokáig. Hogy mi lesz a jövő: "Tündéerkert vagy pusztaság?" - Kodály szavaival szólva: "Rajtunk áll." Érthetjük ezen az oktatási és kulturális kormányzatok felelősségét, a zenepedagógusok szakmai helytállását, a magyar társadalom és a média feltétlen támogatását.

Azt kívánom, hogy a Marczibányi téri Kodály iskola még sokáig szolgálja a magyar zenei örökség szent ügyét, s ezáltal nem csak a jelenben, hanem a jövőben is méltó lehessen a Magyar Örökség-díj szellemiségéhez.

Tóthpál József
művelődéskutató